

## POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa G. K.  
przeciwko C. Spółce Akcyjnej  
z siedzibą w W.  
o ustalenie i zapłatę,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 stycznia 2017 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej powódki  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]  
z dnia 5 sierpnia 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje adwokatowi J. K., prowadzącemu Kancelarię Adwokacką w P., od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]  
kwotę 2.700,- (dwa tysiące siedemset) zł, powiększoną o należną  
kwotę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej  
pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce w postępowaniu  
kasacyjnym.**

### UZASADNIENIE

Powódka G. K. złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 sierpnia 2015 r., którym oddalono apelację od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 października 2014 r., oddalającego powództwo przeciwko C. S.A. z siedzibą w W. o ustalenie i zapłatę.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Celem skargi kasacyjnej jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rola nie polega zatem na korygowaniu ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyte umotywowano przyczyny powołane w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przyczyny te mają wykazać występowanie kwestii istotnych dla interesu publicznego, uzasadniających przystąpienie do rozpoznania tak szczególnego środka prawnego. Ograniczenie kognicji sądu Najwyższego wynika stąd, że orzekanie w przedmiocie przyjęcia skargi następuje na posiedzeniu w innym składzie jak merytoryczne rozpoznawanie skargi kasacyjnej (art. 398<sup>10</sup> zd. 2 k.p.c.).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. Konieczne jest uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odnoszące się powołanych przyczyn. Nie może być uznane za wystarczające odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli zawiera tożsame argumenty (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 – nie publ.).

Skarga wskazuje przyczynę polegającą na wystąpieniu istotnego zagadnienia prawnego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. w zasadzie powinno spełniać wymagania odnoszące się do zagadnienia prawnego przedstawianego przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni

prawa (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12, z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11) wykazanym w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (por. nie publikowane postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być ocenione w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13). Skarżącego powinien przedstawić stanowisko co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12). Wymagania te nie są spełnione w wypadku ograniczenia się do sformułowania pytań, wymagających zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Podkreślenia wymaga, że zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne jeżeli Sąd Najwyższy nie zajął co do niego stanowiska, bądź zaszły okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę lub modyfikację (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Zagadnienie prawne zostało sformułowane następująco: „konieczne jest precyzyjne wskazanie, jakie jest rozróżnienie pomiędzy stanem wyłączającym świadome a swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, a w szczególności określenie kryteriów pozwalających na wyodrębnienie stanu wyłączającego swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli od stanu wyłączającego świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli”. Skarżąca twierdzi, że na gruncie prawa karnego pojęcie niepoczytalności zostało wyczerpująco zdefiniowane oraz zinterpretowane, podczas gdy w prawie cywilnym występują rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie, które uzasadniają oczekiwanie na ich rozstrzygnięcie w

niniejszym postępowaniu. Dla uzasadnienia tego stanowiska przytoczyła tylko fragmenty motywów czterech orzeczeń sądów apelacyjnych, pomijając znaczący dorobek Sądu Najwyższego. Interpretując art. 82 k.c., w myśl którego nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli wskazywał on, że wada oświadczenia woli określona w tym przepisie obejmuje dwa różne stany faktyczne, które mogą, ale nie muszą występować samodzielnie, przy czym granica między stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji a stanem wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest bardzo płynna. Wyjaśniono, że „powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi również wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Tak pojmowanemu brakowi swobody towarzyszyć będzie natomiast najczęściej także pewne ograniczenie świadomości” (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05, z dnia 27 lipca 2010 r., II CSK 147/10, z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 117/10, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2014 r., II PK 230/13). Skarga nie wskazała podstaw ani celowości zmiany tej wykładni. Niezależnie od tego przypomnieć należy, że kwalifikacja podstawy wady oświadczenia woli opartej na wskazanym przepisie zawsze uzależniona jest od indywidualnych okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy, a w tym wypadku stan zdrowia psychicznego powódki wymagał oceny jedynie w aspekcie „świadomego”, a nie „swobodnego” powzięcia decyzji i wyrażenia woli.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 i 2 k.p.c. a *contrario* odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu rozstrzygnięto zgodnie z § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2015, poz. 1801), mającego nadal zastosowanie na mocy § 22 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016, poz. 1714).

aj